

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

ΙΔΡΥΘΗΚΕ ΣΤΗ 1903

ΒΓΑΙΝΕΙ ΔΥΟ ΦΟΡΕΣ ΤΟ ΜΗΝΑ

διοικήτης, εκδότης και διευθυντής: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ταχτικοί συντάκτες: ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ, ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΘΗΣ,
Γ. ΦΙΤΡΗΣ, ΚΙΜΩΝ Ι. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ,
ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ Α. ΣΤΕΪΝΜΕΤΖ

Γραφεία: Κολοκοτρώνη 25B

(Χαρτοπωλείο Γ. Ξανθοπούλου)

Επιστολές, επίταγες κτλ. παρακαλούμε να διευθύνονται: Δημ. Π. Ταγκόπουλο Poste Restante Ξεωτερικού, Αθήνα.

ΣΥΝΤΡΟΜΕΣ:

Για την Ελλάδα	{	δρ. 30	το χρόνο.
		» 15	το εξάμηνο.
		» 8	το τρίμηνο.
Για την Αγγλία & Αίγυπτο	{	£ 1	το χρόνο
		£ 0,10	το εξάμηνο
Για την Αμερική	{	\$ 5	το χρόνο
		\$ 3	το εξάμηνο

και για τα άλλα μέρη 40 φρ. τη χρονιά.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΑ

ΣΤΟ Αγροτικό Συνέδριο, που έγινε τ'ς τελευταίες αυτές μέρες με τη σύμπροξη αντιπροσώπων από τις διάφορες αγροτικές περιφέρειες και από τους λογίς λογίς αγροτικούς συνεταιρισμούς της Ελλάδας, — εξτάσθηκε και το ζήτημα της μόρφωσης και παιδείας του αγροτικού πληθυσμού, που καθώς ξαίρουμε αποτελεί μεγάλο μέρος του όλου πληθυσμού του Κράτους. Όταν οι αντιπρόσωποι Μαργέτης, Ράλης και Περγάμαλης τονίσανε τις ολέθριες συνέπειες της καθαρύνουσας στα λαϊκά σχολεία, όλοι οι αντιπρόσωποι με μιὰ φωνή φωνάξανε πώς πρέπει να μπει η δημοτική γλώσσα στην εκπαίδευση, γιατί χωρίς δημοτική οι αγροτικές μάζες θα μέινουνε πάλι στο σκοτάδι της αμάθειας, και θα εξακολουθήσουνε νάναι πνευματικά καθυστερημένοι. Νά! το λοιπόν που όλες οι φαφλαταρίες της φημεριδογραφίας και της λαϊκής γλώσσας, και οι άφοροσμοί της περιφημής Έπιτροπής του Υπουργείου, δεν πιάσανε τόπο, κανένα δὲ συγκινήσανε, κι ὁ κόσμος ὁ αγροτικός ξυνηῶ και ζητᾷ τὰ δικαιώματά του για τὴ μάθηση τῶν παιδιῶν του. Τὴ δημοτικὴ γλώσσα πὸ τὸ Κράτος ἐπίσημα τὴ χτυπᾷ, ὁ λιὸς τὴ ζητᾷ και τὴν περιμένει σὰ σωτηρία του πνευματικῆ.

Ο ΑΘΕΟΣ

Στὸ ἤσυχο χωριὸ ξημερώθηκε μιὰ μέρα ἕνας ξένος. Ἡ ὄψη του εἶταν ἄγρια, τὰ μαλλιά του πυκνὰ κι ἀχτένιστα, τὰ γένεια του ἀξούριστα, τὰ χεῖλια ὠχρὰ-ὠχρὰ. Ἀλλὰ προπάντων τὰ μάτια του εἶτανε πούφρναν φέβο. Κάτι μάτια μικρά, στρογγυλά, χωμένα βαθιὰ μὲς στὶς κόχες, πὸ σὰν σὲ κοίταζαν λὲς κ' ἔδραζαν σπῖδες.

Οἱ χωριάτες μαζεύτηκαν μὲ περιέργεια.

— Ἀπὸ πὸ ἔρχεσαι; τὸν ρώτησαν.

— Ἀπ' τὸ ἄγνωστο.

— Καὶ πὸ πᾶς;

— Πάντα μπροστά, ἀπεκρίθηκε ὁ ξένος μὲ τὴν ἄγρια ὄψη και τὰ λαμπερά, μικρὰ μάτια.

«Θᾶναι κανένας ἀνισόρροπος,» εἶπαν ἀναμεταξύ τους οἱ χωριάτες.

Τὴν Κυριακὴ ὁ ξένος δὲν ἐπῆγε στὴ λειτουργία. Μὰ ἔπειτα, κει πύσαντε μαζεμένοι οἱ χωριάτες μπρὲς στὴν ἐκκλησιά, ἦρθε κι αὐτὸς κι ἀρχίνησε νὰ τοὺς λέη κάτι λόγια παράξενα:

Τᾶχα πὸς ὄλοι οἱ ἀνθρώποι εἶναι ἀδέρφια και πὸς για αὐτοῦνο δὲν πρέπει νὰ δουλεύουν οἱ περισσότεροι για νὰ καλοπερνᾶνε λιγοστοί. Πὸς οἱ βασιλιάδες δὲν εἶναι βαλμένοι ἀπ' τὸ θεὸ νὰ κυβερνᾶνε ἔπως θέλουνε αὐτοί, παρὰ πὸς πρέπει νὰ γίνεται: κειτ πὸς θέλει ὁ κόσμος. Πὸς τὰ ἔθνη δὲν πρέπει νὰ πολεμᾶνε ἀναμεταξύ τους, γιατί ὄλοι ἀδέρφια εἶναι. Ἡ πατριδα λέει, εἶναι μιὰ λέξη ψεύτικη, πὸς κάνει τὸν κοσμάκη νὰ σκοτώνει και νὰ σκοιῶνεται για νὰ δοξάζονται οἱ κυβερνήτες και νὰ πλουτίζουν οἱ φίλοι τους.

— Δίκιο ἔχει, εἶπε κάποιος πύχασε τὸ μοναχογιὸ στὸ πόλεμο.

— Μωρὲ μὴν τ' ἀκούτε αὐτὰ—φώναξε ὁ δάσκαλος, πύθελε νὰ τὸν μεταδῆση ἢ κυβέρνηση στὸ χωριὸ του—αὐτὸς εἶναι προδότης, πωλημένος.

Οἱ χωριάτες ἔφυγαν κι ἄφισαν τὸν ξένο μονάχο του νὰ λέει και νὰ δασκαλεύη. Ἐνας νέος— φοιτητῆς, γιὸς τοῦ Παπᾶ— ἀνέδρηκε σ' ἕνα πάγκο κι ἀρχίνησε ν' ἀπαγγέλλη πατριωτικὰ τραγοῦδια. Οἱ χωριάτες μαζεύτηκαν χᾶσκοντας.

Τὴν ἄλλη Κυριακὴ ὁ ξένος πάλι δὲν ξαναφάνηκε στὴν ἐκκλησιά. Οἱ χωριάτες τὸ παρατήρησαν και μιὰ γυναίκα εἶπε:

— Μωρὲ αὐτὸς εἶναι ἄθεος.

— Μπρὲ καλὰ λέει, ἔκαμαν ὄλοι.

Μετὰ τὴν ἐκκλησιά, κει πύσανε μαζεμένοι, ξανάρθε ὁ παράξενος ξένος κι' ἀρχίνησε νὰ τοὺς λέει ἄλλα πάλι:

Τᾶχα πὸς ὄλοι οἱ ἄντρες κι οἱ γυναίκες εἶναι ἴσοι.

και έχουν τὰ ἴδια δικαιώματα στὶς διασκεδάσεις και τὶς ἴδιες ὑποχρεώσεις στὴ ζωὴ. Πῶς ἡ κοινωνία εἶναι κακιά φτιασμένη και γιομάτη προλήψεις. Πῶς ὁ γάμος κάνει δυστυχισμένα και τ' ἀντρόγυνα και τὰ παιδιά. Πῶς οἱ ληστές κ' οἱ φονιάδες δὲν εἶναι χειρότεροι ἀπ' τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους και πῶς ἀντὶς γιὰ φυλακὲς και ἐκκλησίες δὲν ἔπρεπε νὰ εἶναι παρὰ ἀπέραντα σκολεῖα.

—Γι' αὐτὸ και σὺ, ἔρε πηλιάνθρωπε, δὲν πατάς σ' ἐκκλησιά; ἄθεε!

—Ὁ παράξενος ξένος μὲ τὸ κακόμορφο κι ἀπεριποίητο πρόσωπο και τὰ μικρὰ, λαμπερὰ μάτια, χαμογέλασε. Ἐπειτα ζάρωσε τὸ μέτωπο κι ἀρχίνησε μὲ ἡσυχῆ, ἀλλὰ σταθερῆ φωνή.

—Ὁ οὐρανὸς ποῦ βλέπετε πάνω ἀπ' τὰ κεφάλια σας εἶναι ἓνα ἀπειρο ἀτέλειωτο—ἀτέλειωτο ἀπειρο. Ἡ γις μέσα σ' αὐτὸ εἶναι πολὺ—πολὺ μικρότερη ἀπ' ὅτι εἶναι ἓνας μικρὸς κόκος σκόνῃ μέσα στὸ βῆθ ὠκεανό. Και ἔπως εἶναι ἡ γις μέσα στὸ ἄπειρο, ἔτσι εἶναι κι ἀμέτρητες ἄλλες σφαῖρες μικρότερες και μεγαλύτερες ἀπ' αὐτή. Σ' ἕλες αὐτὲς τὶς σφαῖρες εἴτανε εἶναι ἡ θὰ εἶναι ἀνθρώποι, ζῶα, σπίτια, ζωὴ. Ὅπλα αὐτὰ τὰ σώματα μέσα στὸ ἄπειρο γίνονται, κοινοῦνται και διαλύονται ἀκολουθώντας νόμους. Αὐτοὶ οἱ νόμοι λέγονται θεός.

—Ὁ κόσμος δὲν ἔγινε σὲ ἑπτὰ μέρες ἔπως ουβολικά ἢ μυθολογικά λένε τὰ βιβλία. Ὁ κόσμος δὲν ἔχει ἀρχή, οὔτε τέλος. Οἱ ἀνθρώποι τῆς γις θὰ πεθάνουν, ἡ μικρὴ γις θὰ χαθῆ, θὰ γίνῃ σκόνῃ, μὰ ὁ κόσμος θὰ ἑακολουθῆ νὰ ὑπάρχῃ και ὁ θεὸς θὰ τὰ διευτύνῃ πάντοτε.

—Ἐ, λοιπόν, αὐτὸς ὁ Μεγάλος θεός, νομίζετε πῶς θέλει νὰ τὸν λατρεύετε φιλώντας ζωγραφιὲς μέσα σ' ἓνα μεγαλύτερο σπίτι και ἀκούγοντας ἀκατανόητα λόγια ἀπὸ μερικοὺς, ποὺ ἐμπορεύονται τὸ ὄνομα του;

—Μωρὲ αὐτὸς εἶναι ἄθεος, μασῶνις. Βαρᾶτε του.

Οἱ χωριάτες χούμιζαν ἀπάνου του. Ὁ παράξενος ξένος σταύρωσε τὰ χέρια, ἐνῶ ἓνα περὸ χαμόγελο ἀπλώνουνταν στὰ ὠχρὰ του χεῖλια.

Οἱ χωριάτες τὸν εἶχαν περικυκλώσει και τὸν χτύπαγαν ἄγρια. Σὲ λίγο ὁ παράξενος δασκαλευτῆς ἔπασε χάμου. Τὸ κακόμορφο πρόσωπό του, παραμορφωμένο ἀπ' τὰ χτυπήματα και λερωμένο ἀπ' τὰ αἵματα, φαίνονταν πὺ ἀγριο ἀκόμα. Τὸ αἷμα του ἔφερνε μιὰ ἄσχημη μυρουδιά, λὲς κ' εἴταν φαριακωμένο, μιὰ μυρουδιά ποῦ φερνε φρίκη κι ἀνατριχίλα. Παλλοὶ φεύγανε φοβισμένοι. Κάποιος θυμήθηκε τὸ Χριστό, ποὺ μετὰ τὸ θάνατό του ἔκαμε ὀπαδοὺς.

Ἠάτερα ΚΩΣΤΗΣ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΖΩΗ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Τίμου Μαλάνου : «*Αυρικά Ταξίδια*». — Α. Μιλάνου Στρατηγόπουλου : «*Τζέλικας*». — Δ. Γληνοῦ : «*Γυναικεῖος Ἀνθρωπισμός*». — Γ. Ἀθίνα : «*Ἀγάπη στὸν Ἐπαχτο*».

Τὸ βιβλίον τοῦ ποιητῆ κ. Μαλάνου, ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρεια, μᾶς φανερώνει μιὰ ποίηση θερμὴ και λεπτὴ μαζί. Ὁ νέος ποιητῆς ζώντας δόλολος στὸν κόσμο τῆς θύμης του, κατορθώνει και ζωντανεύει εἰκόνας κ' αἰυτήματα μὲ ἀρκετὴ τέχνη.

Τὰ λάθη σου ποὺ θράφηκαν μὲ τὴν ταπεινώσή μου θὰ τάγαπῶ κι ὀμπρὸς σ' αὐτά, ἔπως στῆς μοῖρας τὰ γραφτά, δὲ θὰ ζητήσω, ἀγάπη μου, ποτὲ τὴ λύτρωσή μου! Τὸ ἔργο τοῦ δημίου μας μπορεῖ, νᾶναι σκληρό, μὰ πάντα μένει ὠραίο. Ἔτσι κ' ἡ θάλασσά μας ἡ σκληρὴ συντρῖνει τὸ καρᾶδι μας τὸ νέο, μὰ ὡς τόσο μαγνητίζει ἀστραφτερὴ και τῆς χαρίζονται ἄλλα ποὺ τὰ κλαῖο!

Τὰ λάθη σου ποὺ θράφηκαν μὲ τὴν ταπεινώσή μου θὰ τάγαπῶ κι ὀμπρὸς σ' αὐτά, ἔπως στῆς μοῖρας τὰ γραφτά, δὲ θὰ ζητήσω, ἀγάπη μου, ποτὲ τὴ λύτρωσή μου.

—Γραμμένο στὰ 1910 ἀπὸ τὸν ποιητῆ του, τυπώθηκε τώρα τὸ ἐπικολυρικό ποίημα «*Τζέλικας*». Ἡ ἱστορία του, ἱστορία ἀγάπης και θανάτου, πλέκεται μὲ δραματικότητα ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ὡς τὸ τέλος. Ἡ φόρμα του εἶναι δεκάστιχη στροφή μὲ στίχο δεκαετρασύλλαβο. Στὴν ἐποχὴ μας ἔπου ἡ ἐπικὴ ποίηση εἶναι λιγάκι παραριγμένη, ὁ ποιητῆς τῆς «*Τζέλικας*» εἶναι ὀξιος γιὰ κάθε ἔπαινο, ποὺ προσπάθησε νὰ ἑναφέρει στὴ ζωὴ ἓνα εἶδος ποίησης, ποὺ δὲν εἴτανε ἄξιο τόσο νωρὶς νὰ σῆσει.

—Κυκλοφόρησε σὲ λιγοσέλιδο βιβλίον ἡ ὀμιλία τοῦ Δ. Γληνοῦ «*Γυναικεῖος Ἀνθρωπισμός*», ποὺ εἰπώθηκε στὴ σάλα τοῦ «*Παρνασσού*» σὰ γίνανε τὰ ἑγκαίνια τῆς Ἀνώτερης Γυναικεῖας Σκολῆς, ποὺ στάθηκε ὁ ἴδιος ἱδρυτῆς τῆς. Ἡ φιλοσοφικὴ μόρφωση τοῦ ἀξιόλογου παιδαγωγοῦ, τὸν κάνει νὰ βλέπει μὲ μάτια φωτεινὰ τὴν κοινωνικὴ μας κατάσταση, και τὴ θέση τῆς γυναῖκας στὴν ἐποχὴ μας. Στηριγμέ-